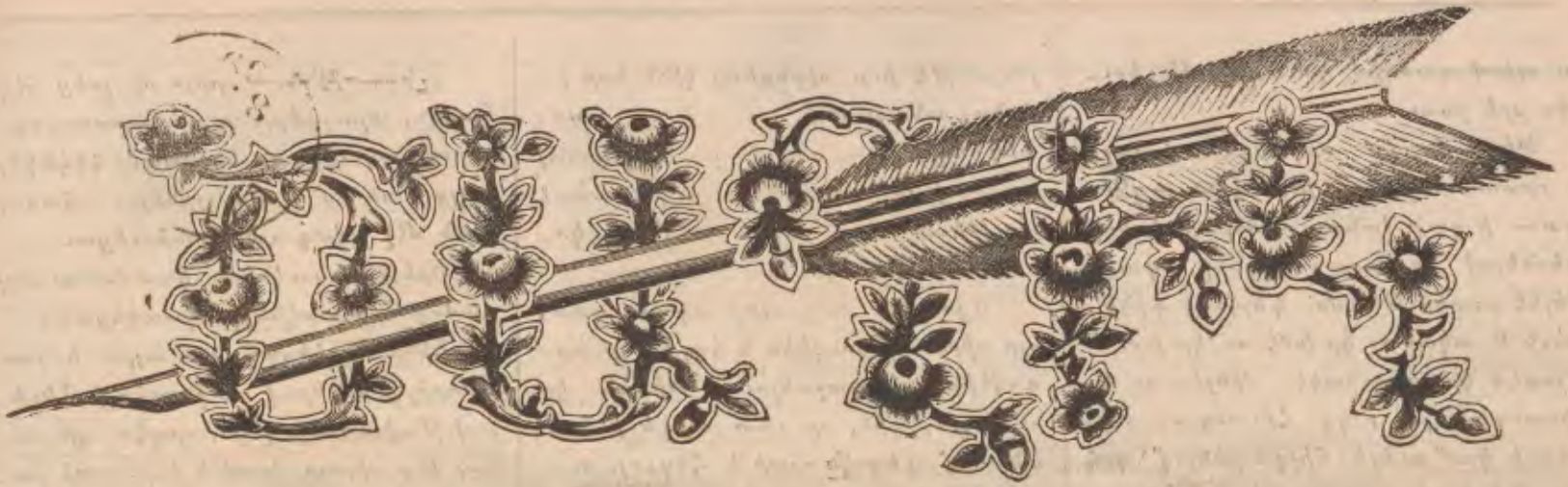

ՀԱՆԴԵՍ

40 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԱ 40

ԾԱՂԻԿ շաբաթը երկու անգամ կը հրատարակուի Զորեգաթի եւ Շաբաթ օրերն: — Տարեկան բաժանորդագրութեան գինն է 100 դրո արծաթ: — Վեցամսեայն 50. — Գաւառաց համար 115 դրո: Վեցամսեայ 60. — Ծանուցման տողը 5 դրշ:

Որ եւ է նամակ կամ գրութիւն պէտք է ուղղել: Առ Արսօնաէր եւ Տնօրէն Անտոն Սափանց, Էսկի Զապրիյէ ճատտէսի Նշան Է.Ֆ. Պերպէրեանի Տպարանն: Խմբագրութեան յանձնուած գրութիւնք հս չեն տրուիր:

ԹԻԻ 257 Գ. ՏԱՐԻ

1889

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 18 ԶՈՐԵԳԱԹԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԶեկոյցԱզգային տեսութիւն. Ազգայնաց Դաս. տիրակալութիւն. — Մայր եկեղեցւոյ վիճակը — Ժողովրդային առողջութեանութիւն — Ասկէ տնկէ. — Բառերու սահմաններ, — Առաջին այցելութիւն. — Թէպէր տրկնոյ. — Ծանուցմունք. — Տիկին Բանդալօն (վիպա-սանութիւն)

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՅՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՂԶԿԱՆՑ

Գ.

Մեր այս յօդուածները զորս կը շա. բունակենք, բնաւ նպատակ չունին դիւրազգածութիւններ վերաւորելու ոչ Դեղեցիկ-սեռին և ոչ Արականին, որովհետեւ մեր տեսութիւնք ոչ թէ քանդելու կամ հարկանելու կը ծառայեն: այլ շինելու, որ միակ պարտաւորութիւնը պէտք է լինի անշահասէր հրապարակագրի:

Ուստի երբ կը գրենք Հայ-կնոջ գերին նկատմամբ, չենք ուրանար — ինչպէս նշանակեցինք — նորա շատգեղեցիկ ուղեւորութիւնը կողմերը, և եթէ մատնանիշ կ'ընենք նորա թերութիւններ, խոստովանելի է թէ անոնք բնական պակասութիւններ կամ մոլութիւններ

չեն, այլ արդիւնք են յոռի դաստիարակութեան, որով երթեալ է նաեւ արական սեռը, զորմէ արդէն խօսեցանք մեր «Արեւիկ» «Գրք» «Գրք» խորագրին ներքեւ կարգ մը յօդուածներով:

Մեր նպատակն, որպէս յայտնի է, արդի դաստիարակութեան անբաւականութիւնը և թէ ժամանակիս ոգւոյն, պահանջման, մեր պիտոյից, կացութեան, վիճակի և հանգամանաց համաձայն դաստիարակութեան մը պէտքը ցուցնել է:

Արդ, մեր գրածներէ ոչ ոք իրաւունք ունի գանգատելու կամ ցաւելու, որովհետեւ մասնաւորութիւններ չեն, այլ ընդհանուր խնդիրներ. զորս մեր անկողմնակալ տեսութեանց առարկայ ըրած ենք՝ նպատակ ունենալով միայն հանրութեան օգուտն, յորում է նաեւ մեր շահը:

Որ և է դիտողութեանց հարկ չը թողելու համար սոյն բացատրութենէ ետք՝ կը պատկերենք հետեւեալ կրկին գէպքեր՝ որ քաղուած են տեղական կեանքէ: — Ահաւասիկ:

Երկու գործաւորներ որ շատ մը տեղիմ էին միմեանց, միեւնոյն ատեն կը ճանբուին իրենց աշխատութենէ գործի չգոյութեան պատճառաւ՝ ստանա-

լով իրենց շաբաթականը՝ արդիւնք իւրեանց քրտնջան աշխատութեան:

Զոր ինչ կ'զգան նոյն միջոցին ինչեալ գործաւորք, կարելի չէ նկարագրել — թո՛ղ չկարծուի թէ խոնարհ դասու պատկանողը նուրբ զգացումներէ զուրկ են — երկուքն ալ հայր են զաւակաց և ընտանեաց, ունին տան վարձք, առօրեայ ծախք և որ չարաչուքն է՝ ցմեւը վերահաս է, ածուխ պէտք է, փայտ պէտք է, եղանակին սաստիկ ցրտութեան դէմ իրենց զաւակացն և ընտանեաց հագուստ պէտք է, և իրենք գրպանուն մէջ միայն մէկ շաբաթական ունին:

Գլխիկոր, սրտաբեկ և գրեթէ յուսահատ վիճակի մէջ ձեռք կ'առնուն տան ճանքան. այնքան զգածեալ են խեղճեր, որ կարծես իբր սպանդ կը վարին. չեն քալեր, այլ կը շարժին, որովհետեւ կը խորհին թէ մինչեւ որ գործ մը ձեռուընին անցնի՝ ինչ պիտի ընեն և ինչպէս պիտի խնամեն իրենց տունը:

Վերջապէս կը հասնին ի տուն: (Պատկեր առաջին)

Պետրոսի կինը — այս է առաջնոյն անունը — է՛հ, ո՛ւր մնացիր այս ատեն, ինչո՞ւ ուշացար, ես քու գերիդ եմ, որ սպասեմ, տղաքը պառկեցան, ես

ալ պիտի պառկիմ, դուն գնա ինչ կու-
ղես ըրէ ըսաւ :

Խեղճ մարդը՝ որ արդէն վշտալի
և սրտակտուր էր, իւր կինն — զԶի-
պա — ի զուր ջանաց հանդարտեցնել-
տեսնելով որ խօսք չհասկնար, դուրս
կ'ելնէ բարկութեամբ, կ'երթայ գինե-
տուն և ակամայ կը խմէ ու կը խմէ և
այսպէս կը շարունակէ. մինչեւ որ կ'
հիւանդանայ և յԱղբ. Հիւանդանոց կը
մեռնի կամ աւելի ճիշդն ըսելով՝ զոհ
կը լինի կնոջը, որ շատ խստմբեր, ա-
նողոք և անտանելի բնաւորութեան
տէր կին՝ կամ որ ճիշդն է ըսել՝ սա-
տան մ'էր՝ շատ խռովարար, անհան-
դարտ, ապաշնորհ և բնաւ խօսք չհաս-
կցող, որ եղաւ տան կործանիչը :

Մի քանի տարի յետոյ Զիպա եւս կը
մեռնի տառապանօք, և երկու անմեղ
զաւկներն անշուշտ թշուառ և անխը-
նամ պիտի մնային, եթէ բարեսէր աղ-
բային մը չգլխար և զանոնք իր բարե-
րար պաշտպանութեան ներքեւ չառ-
նուր :

(Պատկեր երկրորդ)

Յակոբ — այս է երկրորդին անու-
նը — դռնէն ներս կը մտնէ՝ ծածկել
ջանալով սրտի տափնապը՝ որ հա-
կառակ իւր կամաց՝ կը մատնէր զինք :

Կինը ընդ առաջ կ'ելնէ նմա շատ
շնորհալի ձեւերով, կ'ողջունէ, բարի
գալուստ կը մաղթէ և կ'ըսէ՝ «սիրելի
ամուսինս, յուսամ թէ այսօր աղէկ օր
մ'անցուցիր :

Այրնոր հազիւ կը հեկեկէր, բղձկե-
ցաւ սիրտն, և որպէս զի ծածկէ իւր
արտասուքն՝ զոր չէր կարող բռնել՝
հազիւ կրցաւ թօթովել՝ շատ աղէկ,
բայց թեթեւ գլխու ցաւ մ'ունիմ,
կուզեմ գլուխս քիչ մը վար դնել» և
զայս ըսելէ յետոյ՝ գլուխը բարձին դը-
րաւ և երեսը ծածկեց :

Ոսկայն կինն որ զգացող և միան-
գամայն խելանի էր, հասկցաւ թէ
գլխու ցաւ կոչածը վիշտ մ'է, զոր
կուզէ իրմէ պահել, ուստի գլու-
խը գրկեց իւր ձեռացը մէջ, պաղատեց
և ամեն ջանք ըրաւ իմանալու համար
այն պատճառը՝ որ կը նեղէր զինքը.
բայց այրն աւելի զգածեալ իւր կնոջ
գգուանքէն և նորա սրտի ազնուու-
թենէն, չէր ուզեր վշտօք գառնացնել
նորա չքնաղ հոգին, այլ կը ջանար
պատրուակներ հնարել՝ կարծելով ան-

շուշտ թէ իւր սիրեցեալ կինն երբ ի-
մանայ անպասելի պատահարը, սաս-
տիկ պիտի զգածուի, չպիտի կրնայ
տոկալ ի լուր աղէտին, առ յուսահա-
տութեան պիտի ընկնի և գուցէ կո-
րուսանէ զիւր անողջութիւն :

Այսօրիկ էին խոհեր ազնիւ առն,
ոյր սիրտ կը յուզէին և հոգին կը լու-
ռովէին, զի պաշտելու աստիճան կը
սիրէ զիւր կին, որ շատ յարգելի է և
աննման՝ գեղովն սրտի և հոգւոյ. ուս-
տի, տեղի տալով իւր հոգեկան կրից,
յուզման և այլայլութեան և իբր ա-
նողջացած կեղծելով՝ համբուրեց նո-
րա ճակատն՝ յայտնելով իւր շնորհակա-
լութիւն վասն այն ազնիւ խնամոց և
հոգածութեան՝ զորս ցոյց տուաւ, ու
յետոյ ըսաւ՝ «անցաւ, բան չունիմ» :

Կինն սրտագին բերկրութեամբ գո-
հացաւ զԱստուծոյ և յարեց՝ «սիրելի
ամուսինս, սեղանը արդէն շտկուած է
և ճաշը պատրաստ, հաճեցէք նախա-
գահել, ես ալ արթնցնեմ մեր գեղե-
ցիկ հրեշտակիկները, որ մասնակից ըլ-
լան սեղանին :

Կինն արտաքուստ դոհ լինել կը
թուէր, բայց հոգին կ'զգար թէ այրն
անշուշտ բան մ'ունի, բայց խոհեմու-
թիւն չսեպեց ընթերիքէ առաջ զայն ի-
մանալ, և ետքի թողուց :

Ընտանեաց հայրն ըստ սովորու-
թեան սրտագին համբուրելէ յետոյ իւր
զաւկները՝ բազմեցաւ իրեն յատկաց-
եալ տեղը, օրհնեց սեղանն և սկսաւ
պատառաքաղը երկնցնել, և զոր քանի
անգամ որ բերանը տանէր, կարծես
պատառները կը մեծնային, որովհետեւ
ազնիւ մարդը կը խորհէր թէ իւր դըր-
պանի դրամն հատնելէ յետոյ՝ արդ-
եօք ինչ պիտի ուտեն իւր կինն ու
զաւկները, ուստի, կը խորհէր՝ քան
թէ կուտէր. բնաւ ախորժակ չունէր և
եթէ կը ծամծմէր, պատճառն այն է
թէ՝ չէր ուզեր որ իր հոգին տանջող
աղետը մատնուի. բայց ո՛րչափ որ
ծածկել կը ջանար, կինը կը հասկնար
անոր սրտի այլայլութիւնը և կը ջա-
նար քաջալերել զայն :

Ի վերջ ընթերաց՝ փառաւորեցին
զԱստուած, որ այսօր ալ պարգեւեր
էր իրենց ուտելու հացը և շնորհակալ
կ'ըլլային առ իրենց հայրն՝ որ իր աշ-
խատութեան արդիւնքովը զիրենք կը
խնամէ, և կը համբուրէին զինքը :

Աշխատեալն. — զայս որ լսեց հէգ-
հայրը, աշուրները լցան արտասուք,
սիրտն այլայլեցաւ և սկսաւ հեկեկել,
բայց բան մ'զգայի չընելու համար
տան մէջ շրջագայիլ փորձուեցաւ :

Երեք մանուկները՝ կամ մանաւանդ
անմեղ հրեշտակները պառկեցան :

Կինը մերձեցաւ առ այրն և շատ
ամօքիչ խօսքերով ու շնորհալի ձեւե-
րով թախանձեց զայն, որպէս զի բա-
նայ իւր սիրտը, խօսի և իւր սրտի յու-
զումը յայտնէ, իւր ցաւն հաղորդէ և
իւր վիշտը բացատրէ :

Այրն հուսկ ապա խորհելով որ պա-
հելն անօգուտ է, վասն զի եթէ՝ ոչ
վաղն կամ միւս օր, իւր վիճակ պիտի
իմացուի մօտ օրէ, արտասուալից
յայտնեց իրողութիւնը, ընդ որ ըսաւ
կինն, սիրելիս. մի՛ տագնապիր, հոգ-
մ'ըներ, քու ուզելովդ չեղաւ. Աստ-
ուած մէկ գուռը գոցէ նէ միւսը կը
բանայ. Տէրն ողորմած է, բնաւ չու-
ղեր որ իր ծառաները՝ եթէ ծոյլ չեն,
չար չեն, աշխատող, բարեպաշտ և ա-
ռաքինի են՝ անխնամ մնան, երեսէ
չձգեր, օգնութեան կը հասնի ու կը
նախախնամէ, ինչպէս որ բազմաթիւ օ-
րինակները կը տեսնուին. ուստի, բնաւ
մի յուսահատիր, վստահ եղիր յԱստ-
ուած և յուսա :

Իւր ազնիւ կնոջ այս քաջալերա-
կան և յուսագրիչ խօսքերը բաւական
սփոփեցին զինք ու մխիթարեցին, շատ
գոհ եղաւ, օրհնեց զԱստուած և վե-
րստին համբուրեց զիւր կին :

Եւ իրօք Աստուած ողորմեցաւ. այն
բարի, ազնիւ, առաքինի և տիպար
կինը իրօք նախախնամութիւնը դար-
ձաւ այն տանը, որոյ արդէն օրհնու-
թիւնը եղած էր :

Մարիամ — այս է իւր անունը — գո-
տեսնեցաւ, մինչեւ այն օր որը տան
տիկինն էր, ուզեց նաեւ որ իւր ա-
մուսնոյն օգնականը ըլլայ, ուստի հոս
ու հոն գիմեց, գլուխը առդին անդին
զարկաւ և վերջապէս՝ գտաւ վարպետ
մը, որ իրեն կար կը հայթայթէր. սկը-
սաւ կարել և այնքան լաւ ու խնամով
կը կարէր, որ վարպետն իրմէ շատ գոհ
եղաւ. հռչակ հանեց Մարիամ, որուն
ուրիշ վարպետներ ալ կար կը բերէին
և աղաչանօք կը խնդրէին որ իրենց
ալ կար կարէ :

Մարիամ այսպէս քանի մ'ամիս

չարունակելով՝ վճարեց տան վարձքը. տուաւ հացագործին դրամը, փայտ և ածուխ գնել տուաւ, ցմռաւ հագուստ չինեց իր զաւակացը և որչափ որ կ'աշխատէր ու կ'օգնէր իր ամուսնոյն, յստուած ալ կ'օրհնէր իր աշխատութիւնը և գործը կը յաջողցնէր:

Երախտագէտ այրն հազարումէկ շնորհակալութիւն կը յայտնէր իր ազնիւ կնոջը, որ կատարեալ համեստութեամբ կը պատասխանէր թէ՛ շնորհակալութեան արժանի ոչ ինչ կայ. ես իմ պարտքս միայն կը կատարեմ:

Պետրոս մի քանի ամիսէ գործի եղաւ, և քիչ ատենէ ուղեւոր իր երախտագիտութեանը մի գործնական ապացոյցը տալ՝ խնայողութեամբ աւելցուցած ստակովը երկաթուղւոյ 10ը բաժնեթուղթ նուիրեց Մարիամին, որ չէր ուզեր առնել, բայց ամուսնոյն բազում թախանձանացը վրայ առնել պարտաւորեցաւ ըսելով թէ՛ զառնք կը պահեմ ոչ թէ իմս. այլ իբրեւ մերը:

Կ'ուզենք բարի Մարիամին օրինակին նման ուրիշ օրինակ մ'ալ—որ շատ հետաքրքրաշարժ— մեր յառաջիկայ թուով մէջ բերելէ յետոյ՝ յարել մեր խորհրդածութիւնն այս դէպքերու վերայ և մեր տեսութիւնները շարունակել, ոյց նկատմամբ հաճութիւն և գոհունակութիւն կը յայտնուին, զորս կը նկատենք մեզ իբր բարոյական քաջալերութիւն:

ՄԱՅՐ-ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՎԻՃԱԿԸ

Ա.

Կ'իմանանք թէ Մայր-եկեղեցւոյ առժամեայ թաղ խորհուրդը նոր ընտրութեան հրահանգ խնդրեր է:

Այս լաւ բայց բուն խնդիրը ատով չվերջանար. ընտրութիւն կամ հրաժարական մեզի համար—ինչպէս նաեւ համայն ողջախոհ մասին համար— նոյն է, վասն զի եթէ նոր ընտրութիւն իսկ կատարուի, ընտրեալք—եթէ լինին խղճամիտ և բարեխոհ անձինք—պիտի ստիպուին հրաժարիլ և վերստին պիտի կրկնուին նոյն դէպքեր, այսինքն, նոր ընտրութիւն, դարձեալ հրաժարական և կրկին առժամանակեայ մատակարարութիւն, և այս վիճակ պի.

տի շարունակուի այնքան ատեն, ցորչափ որ բուն խնդիրը մնայ անտես և անյոյժ:

Ինչ է այդ խնդիր, որ այնքան ջերմութեամբ կը յուզէ միտքերը և կը հետաքրքրէ:

Անոնք որ իբր 8-9 ամիս առաջ կարգացած են նախորդ թաղ խորհրդոյ պատճառաբանեալ հրաժարագրի պատճէնն ի լրագիրս, անշուշտ հասկցած պէտք է լինին թէ՛ Մայր-եկեղեցւոյ և Պէզճեան Մայր-վարժարանի ապագան շատ խախուտ և ոյց արգահատելի վիճակ արդէն խոր մտատանջութիւն կը պատճառէ, որովհետեւ ելմտացոյցի ծախուց մասը բեռնաւորեալ է կարգ մը վճարելի կտակներով, որոցմէ շատ բան կրնայ ջնջուիլ կամ զեղչուիլ, եթէ լուրջ և հասուն քննութեամբ յզգ, վարչութեան կողմէ նկատողութեան առնուի:

Մէկ կողմէ սնտուկին վրայ կը ծանրանան կարգ մը վճարելի կտակներ՝ որ կամ հիմ չունին և կամ շատ անարդար են և բոլորովին բեռ արդէն խեղճ սրն. տուկի մը վրայ և միւս կողմէ եկեղեցապատկան հասոյթներ՝ որ պէտք է մտնեն ուղղակի անտուկը, որ սակայն մասնաւորաց քսակները կ'երթան մշտնել:

Յիշեալ եկեղեցին թէպէտ բաւական թուով հասութեաբ կալուածներ ունի, բայց խնդիր է գիտնալ թէ այդ հասոյթք հազիւ կը բաւեն նոյն վճարելի կտակաց, սա տարբերութեամբ որ ատոնք կտակեալ կալուածներ չեն ամենամեծ մասամբ, ինչպէս որ քննութիւնն պիտի հաստատէ, եթէ գէթ ներկայ վարչութիւնն կատարէ զայդ բան և իբր պատրիարքական աթոռանիստ եկեղեցի՝ բարեհաճի մօտէն նրկատողութեան առնուլ նորա մատակարարութեան վիճակը, որ դժբաղդաբար շուտ ողբալի է:

Եթէ Մայր-եկեղեցին իբր պատրիարքական աթոռանիստ եկեղեցի միշտ բացառիկ գիրք մ'ունի, և այս պատճառաւ ամեն տարի պատկառելի գումար մը ծախք ընելու ստիպուած է, ուրեմն, իր այդ բացառիկ գրից պատճառաւ վարչութիւնը բնականաբար պարտաւոր պէտք է լինի աւելի մօտէն հսկելու նորա նիւթական, բարո.

յական և կրթական վիճակին ու ապագային վրայ:

Մենք ալ կ'ընդունինք թէ նախորդ թաղ խորհրդոյ պատճառաբանեալ հրաժարականը պատշաճից հակառակ ձեւով խմբագրուած էր, որ կ'երեւայ մանաւանդ իւր եզրակացութեան մէջ, բայց այդ բան բնաւ արգելք չէ բուն խնդիրը մերժելու:

Այդ թաղ խորհրդոյ պատճառաբանեալ հրաժարական ընդունուեցաւ իբրեւ պարզ հրաժարական, բայց պատճառք—որ արդէն ներկայացեալ էին—կան և կը մնան:

Ըստ մեզ՝ արդի առժամեայ թաղ խորհուրդ՝ որ ի պաշտօն կոչուած է վարչութեան կողմէ՝ պարտէր իւր նախորդին խնդիրները՝ ու թաղին խնդիրներն են՝ կրկնել և կամ, կրկնելէ յետոյ երբ տեսնելով որ անխելի կը մնան, իր վրայ պատասխանատուութիւն չհրաւիրելու համար հրաժարիլ:

Առժամանակեայ թաղ խորհուրդը ի գործ չդրաւ զայդ պարտականութիւն, և որպէս կը լսենք, հազիւ մէկ երկու անգամ նոր ընտրութեան հրահանգ խնդրեր է. բան մը՝ որ թաղին բուն վիճակը չբացատրեր, ի մոռացութիւն կուտայ և Ազգ. վարչութիւնն ալ բնականաբար կը փորձուի երթադրել թէ նախորդին յարուցած խնդիրը նրկատողութեան արժանի չէ եղեր:

Եթէ ստուգիւ այսպէս է, առժամանակեայ թաղ խորհուրդը գոնէ պարտէր զայդ յայտարարել, որպէս զի Ազգ. վարչութիւնն ալ ըստ այնմ համոզուէր և թաղեցին ալ գիտնար թէ ինչ կարգի և որպիսի անձանց քուէ տուեր է և կամ ո՛ր կարգի անձանց պէտք է որ տայ:

Ինչպէս կ'երեւայ, ատոնք արգարեւ էական դիտողութիւնն են, որոցմէ անշուշտ պիտի լուսաբանուին Ազգ. վարչութիւն և թաղեցիք, բայց առժամանակեային պահած լուրթիւնը բաւական է լմբռնելու համար թէ՛ նախորդ թաղ խորհրդոյ հրաժարագրին մէջ բերած պատճառներն ստուգիւ ճշմարիտ իրողութիւններ են:

Ուստի այս պատճառաւ և միայն յօդուտ յիշեալ բազմաչայ մեծ թաղին հետզհետէ պիտի շարունակենք մեր դիտողութիւններ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

—

Գործաւորաց կեանքն

Բ.

Ուն քաղաքներն յորս ճերմակեղէնի գործարանք բազմաթիւ են, վատառողջ բնակիչներ ունին: Գործարանաց մէջ կեանքը ապականեալ է: Գործաւորք թունաւորեալ էակներ են. նոցա առողջական վիճակը տխուր է և իրենց մահացուցան միշտ մեծ: Ծարտաւորութեամբ զբաղող ժողովրդոց առողջական վիճակին վատթարանալն իւր պատճառներն ունի առանց որոյ երբէք կարելի չէ որ աշխատող ժողովրդի մը առողջութիւնը անկման մէջ լինի: Գրեւորէք Մանչէսթէր, Ունկլիոյ ամենէն գործօն և շարժուն քաղաքը. Գործարանք և գործաւորք անհաշուելի են. առողջութիւնն հոն եւս իւր արժանի դերը չը գրաւէր և իւր կարեւորութիւնը զգալի եղած չէ. քանի որ գործաւորաց բնակութիւնը, սնունդը և աշխատութեան ժամերն խիստ անկանոն վիճակի մը մէջ կը գտնուին: Գործաւորն չը կրնար վճարել մեծ վարձագիններ և կը հարկադրի բնակիչ ժամտահոտ, մթին և փոքր տուններու մէջ, որք աւելի խռոչներ են քան բնակարաններ: Գործաւորը չը կրնար նշանաւոր ճաշարաններու մէջ իւր մարմնոյն համար օգտակար սնունդ մը գրտնել. աժան գնով մը կը ճաշէ, հետեւաբար իւր ստամոքսն պիտի ընդունի այնպիսի կերակուրներ որոց երեւոյթը շատ անգամներ մեր վրայ անախորժ տպաւորութիւն մը յառաջ բերած է: Գործաւորը իւր աշխատութեան ժամերը կանոնաւորապէս չէ բաժնած. երբեմն 16 ժամ շարունակաբար կը գործէ հազիւ հանգստեան մի քանի վայրկեաններ ունենալով:

Տարակոյս չունինք թէ այս պայմանաց ներքեւ գործաւորաց կեանքը վտանգի մէջ է. դարման մը կայ այն վտանգին որ կ'սպառնայ գործաւորին առողջութեան և այդ դարմանը կը կազմեն ձրի վարժարաններն, Կրեկոյեան դասախօսութիւններն, ընթերցասէր ընկերութիւններն որք գործաւորին բարոյականը պիտի ազնուացնեն և իր ճաշակն պիտի կրթեն:

Թոշակաց յաւելումներ և պաշտ-

պան ընկերակցութիւններ որոց միջոցաւ գործաւորը պիտի կարենայ լաւ բնակութիւն և լաւ զգեստներ ունենալ:

Մինչեւ ցարդ գործարանաց մէջ չըլեցանք. այդ առողջապահական այցելութենէն վերջ հետաքրքրական է գիտնալ թէ՛ ո՞րք են այն ձեռաց աշխատութիւններն որք կնոջ կողմանէ կը կատարուին և թէ՛ իգական սեռը ինչպիսի աշխատութիւններ ունի և կարեւոր է՝ ճանաչել կանացի աշխատութեանց արդիւններն և կատարման եղանակներն: Երբ տեսնէք կին մը որ կը կարէ, կը հիւսէ, կը մանէ, և կամ ուրիշ կին մը որ կ'արդուէ և իւր մանկիկներուն վրայ խնամակալ կարգուած է, յիշեցէք թէ՛ կինը հակառակ իւր աշխատութեանց, կանգիտանայ դեռ իւր շրջակայ երեւոյթից մեկնութիւններն: Կանայք գրեթէ ամէն օր կը կարեն, ասեղի կամ մեքենայի միջոցաւ. ամէն պարագայի մէջ առողջապահիկ է չը շեղիլ ուղիղ դիրքէ, որպէս զի մարտողական գործարաններն չը խանգարին, առանց հաշուելոյ արեան շրջանի անկանոնութիւններն և ողնասեան հակումը: Ուրիշ երեւոյթ մը եւս գոյութիւն կունենայ զոր միշտ կը տեսնենք մեր տուններուն մէջ մանաւանդ. մանկիկ մը կը ծնի. ստընտուի մը պէտք ունիմը. մանկիկը օտար կնոջ խնամոցը կը յանձնենք: Ստնտուն կը խնամէ զնա և յաճախ իւր գրկացր մէջ կը տանի: Առողջապահական կանոնաց դէմ գործած կը լինի եթէ մանկիկը գրկացը մէջ բռնած միջոցին իւր մարմնոյն դիրքը ծռի: Այդ ձեւը ոչ միայն ողնասեան փլաստակար կը լինի, այլ նաեւ ներքին գործարանաց: Տօքթօր Մաթիաս Ռօտ, իւր մի բանախօսութեան մէջ արդիւած է դեռահասակ աղջկանց իւրեանց բազկացր մէջ առնուլ նորածին մանկիկներ: Կարեւոր է այս արգելքն, որովհետեւ 8-15 տարեկան օրիորդներ չեն կրնար ծանրութեան մը ներքեւ տուկալ և միանգամայն իրենց ողնասիւնը չը կրնար մանկիկին մարմնոյն դէմ դնել:

Գործաւորաց մէջ ամենէն աւելի ո՞ր դասակարգի պատկանողներն երջանիկ են: Ամենէն առողջապահական է երկրագործական աշխատութիւնն. մթնոլորտին մաքրութիւնը, բացօդեայ

միջավայրի մէջ կատարուած աշխատութիւնն, ժուժկալութիւնն, խաղող կեանքն, լուզմանց բացակայութիւնն, միեւնոյն սովորութեանց, միեւնոյն դիպաց, միեւնոյն աշխատութեանց և միեւնոյն տեսարանաց կանոնաւոր ընթացքն նպաստած են գիւղացւոյն առողջութեան: Մարդիկ գիւղերու մէջ աւելի երկարակեաց են քան քաղաքաց մէջ: Հոն թշուառութիւն չը կայ. մտային հիւանդութեանց պէտքն իսկ չը տեսնուիր: Սննդեան, հանգերձեղինաց և բնակութեան ինչ ինչ բարուքումներ աւելի հրապուրելի պիտի ընեն գիւղական կեանքը. երբ գիւղացին կատարելագործէ մշակութեան արհեստն, գիտնայ գործածել մեքենայներն, ճանաչէ գործնական գիտութեան հրահանգիչ դասերն, այն ատեն մարդկային ընկերութեան համար աշխատող գործաւորաց մէջէն ամենէն երջանիկը պիտի լինի:

Մ. Գ. ՄՕՁԵԱՆ

Ամբակում աղան որ շատ կը սիրէ իր կինը, օր մը կը պատուիրէ անոր թէ ինք երբ մեռնի, ըստ վերջին մօտայի՝ սեւ աղւառ շրջագգեստ մը շինել տայ և զայն հագնի ի նշան սգոյ: Հետեւեալ օրը յիշեալք մեծ հանգիսավայր մը կը գտնուէին, ուր երկու տիկնայք սեւ շրջագգեստ հագած էին՝ համաձայն վերջին մօտայի և այնքան սիրուն և զմայլելի, որ ամենուն ուշագրութիւնը կը հրաւիրէր:

Մեր Ամբակում աղան զանոնք իւր կնոջը ցուցուց ըսելով՝

Սիրելիս, թէպէտ կարեւորութիւն չեմ տար, բայց դիտէ անգամ մը սա երկու կանանց շրջագգեստները և տե՛ս թէ ո՞րչափ սիրուն և զմայլելի են:

— Յիշաւի շատ սքանչելի, պատասխանեց կինը՝ վայրկեան մը մտածելէ յետոյ:

Ամբակում աղան հասկնալով որ իր կինը մտահոգութիւն մ'ունի, պատճառըն հարցուց:

—Ո՛չինչ, պատասխանեց կինը.

—Ի՛նչպէս ոչինչ, յարեց ամուսինը, դուն բան մը կը մտածէիր, խնդրեմ, ի՛նչ որ է ինձ յայտնէ.

—Քանի որ կը պահանջես, պատասխանեց կինը՝ ուրեմն շիտակը ըսեմ. կը մտածէի թէ այդ ձեւը շատ սիրուն է և զմայլելի, բայց մինչեւ որ մեռնիս, մօտան պիտի անցնի.

* *

Դեռատի օրիորդ մը՝ գիշեր մը երազին մէջ տեսաւ թէ մեռած է և թէ անդիի աշխարհքը կը գտնուի ուր կը տեսնէ երկու մեծ դուռ՝ իւրաքանչիւրին առաջը երկու պահապաններ կանգնած՝ որ կը հսկէին:

Օրիորդը առաջին դռնապանին հարցուց թէ, այս դուռն ո՛ւր կը տանի.

—Արքայութեան դուռն է այս, պատասխանեց:

—Լա՛ւ, հոս նորաձեւութիւն, գլխարկ և թուռնիւր կա՞յ:

—Ո՛չ, օրիորդ, ըսաւ դռնապանը. հոս անանկ բաներ չկան:

Օրիորդն որ շատ պշտասէր էր, քըթին տակէն «գործիւ չկար» ըսելով մօտեցաւ երկրորդ դռնապանին և հարցուց:

—Հոս նորաձեւ գլխարկ և թուռնիւր կա՞ն:

—Այո՛, պատասխանեց դռնապանը, հոս ամեն բան կայ:

—Բա՛ց ուրեմն որ մտնեմ:

—Սակայն, օրիորդ, հոս դժուար է:

—Ի՞նչ ո՞ւր պէտք, աւանակ, դուն դուռը բաց:

Ո՛վ պշտասիրութիւն, քանի՛ օն դուռն են քու աղետներդ, որ զմարդ մինչեւ մոլութիւն կը տանի.

* *

Տիաֆուրին անուն գեղադործի աշկերտ մը 8 կաթիլ ափիօն բուհի կուտայ փոխանակ 8 կրամի, որով հիւանդը կը մեռնի:

Սոյն դատը պաշտպանելու անկարող փաստաբան մը իր վրայ առնելով սոյն դատը, կը պաշտպանէ սապէս՝

«Եթէ հիւանդը մեռած է, բարեբաղդաբար շատ տառապանք չէ քաշած: Այլ եւս կանխամտածութեան պէտք չկայ՝ այո՛ կամ ո՛չ՝ այժմ . . . յառաջդիմութիւն կայ, զոհին ջղածք.

գութիւնքն կամ հեկեկանքն կը յուզեն»:

—Ի՛նչ գեղեցիկ բան է փաստաբան լինելն. որ իր պաշտպանեալը կ'առաջնորդէ մինչեւ իսկ ի կառավարան ալ:

* *

Իքի աստուար մապէյնինտէ

—Օտէյիլ ամա՛ քէօյտէն էնտի՛նի՛զ մի:

—Սօրմա պիրատէր, պիղի մատամ ծանկ օլտու, մէճպուր օլտուք քէօյտէ դալմաղա:

—Պի՛ր հէքիմէ կէօստէրտի՛ն մի:

—Հէքիմին լիւզումի եօգ, պիր եէրտէն եէտի սէքիլ լիրա պուլսամ, սապահտան թէգի եօգ մատամըն ծանկը պըչաք կիպի քէսիլիր, կէօչիւ էնտիրի՛րիմ:

* *

—Պէ գարտաշ, բալամուտ պալըզընա՛ նէ օլտու պիլմէմ. թանէսի օթուղ բարաեա ալըր իքէն տուրտուղը եէրտէ իքի զրուշա ֆըրլատը:

—Կէօրինիւր քի պիչարէ հայվան. ճըքլար ծանկ օլմուշլար:

ԲԱՌԻՐՈՒ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐ

Անկողին.—Աղիւսակ բաղմապատկութեան:

Անձնասիրութիւն.—Ծովէ առնուած օդապարիկ, ուսկից փոթորիկներ կը բրդին, երբոր ծակուին:

Գաղտնիք.—Տապան նոյեան, ուր կը գտնուին ամեն տեսակ կենդանիք ի մի համակեալ:

Դրամատէր.—Մարդ ոչ գեղեցկութեան և ոչ հանճարեղութեան կարօտ է հաճոյ բլլալու համար:

Յիշատակարան.—Արուեստ իրակա նութիւնը խանդարելու:

Յարգանք.—Փոխանակութիւն սըտախօսութեան:

Շապիկ.—Քաղաքավարական կարծեաց մի հակառակութիւն, զոր մարդ յաճախ կը փոխէ:

ԻԼԱՆ

ՈՒՄՈՒՄԻ ՊԻՐԱԽԱՆԷ ՎԷ ԳԱԶԻՆՕ

ՊԷՅՕՂԼՈՒՆՏԱ ՏՕՂՐՈՒ ԵՕԼՏԱ

ԼԷԿԵԿԵԿԵՐԷ ԵՐԵՎԱՆԻ Ն. 154

Մէզքիւր գաղինօնն միւսթէճիրի Պապիկեան Գրիգոր Էֆէնտի՛ հոկտեմբերին 13իւնճի ճումաա կիւնիւնտէն իթիպարէն հէր ճումաա վէ ճումաա էրթէսի վէ բազար կիւնիւրի ալաթուր. գա սաաթ ճտէն կիճէ եարըսընա գա. տար մէզքիւր գաղինօտա միւքէմմէլ պիր թագըմ ալաթուրգա չալկընըն իճրայի թէրէնիւմաթ իտէճէկինի, վէ հէր նէվի մէսքիւրաթ վէ մէշրուպաթ վէ մէզէլէր մէվճուտ օլտուղընը, վէ ֆիյաթլար էհվէն օլարագ մախսուսի լիսթալար իւզէրինտէ մուհարէր ի տուկինի ումում էհալիյէ իլան իտէր:

Գէզալիք էֆէնտի ժումաիլէյճ՝ եա. լընըլ չալկը կիւնիւրի տէյիլ, չալկը օլմատըղը կիւնիւր տախի ումում էհա. լինին վէ պիլխասսա Պէյօղլու էրմէնիլէրինին պէրաի թէշլիք քէնտի գաղի. նօսընը թէշրիֆէ դաղպէթ իթտիքլէրինտէ. հէր լիսանտան կաղէթա վէ սաիր մահալլէրէ ֆաիգ հէր նէվի նէ. ֆիս իչկիլէր պուլաճագլարընը, վէ ֆիյաթլարըն, չալկը կիւնիւրինտէն զայէթ տուն վէ էհվէն օլաճաղընը տախի ի լավէթէն պէյան իտէր:

Պապիկեան էֆէնին քէզա գաղինօնըն ալթընտա պիր տէքօղլթօսը պու. լընըպ, պունտա Սագըլ. Իզմիր. Այվա. լըգ վէ եէրլի օլարագ էն ալէա ըագը վէ շարապլար, օգգա իլէ վէ էհվէն ֆիյաթլա ֆիրուսթ օլունըր:

Պոյաճեան Մկրտիչ էֆ. մէզքիւր գաղինօտան պիւսպիլթիւն չըգմըլ օլուպ տիւքքեան եալընըլ Պապիկեան Գրիգոր էֆ. եէտինտէ գալտըղը տախի պու միւնասիպէթլէ էֆէնտի մումաի. լէյճ թարաֆընտան իսթար օլունըր:

ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ա.

(Վերջնիւր թուէն)

—Կը տեսնաս ամա խըսմէթին կը պէքէյէ. վո՛վ գիտէ վուր է խըսմէթը

եա կուգայ, եա պիտի գայ:

—Ե՛րբ պիտի գայ, քուրուկ, ա՛խ...

—Հէլպէթ օր մը չէ նէ օր մը պիտի գայ:

—Կալիքը մոլորի հէմէն քի՛ ինծի կէօզիւնտէքի ըրաւ:

—Մի բարկանար, քուրուկ, ամպերու թին ըրէ:

—Ինչու կ'երբ:

Կիտե՛մ օր ըսեմ, աչկդ խաղայ, քա իրաւ օր բէք խօշ լախըրտընեք կընես: Իլաճ մը սալըն տամ ըսիր, վրայ պաշխա խօսկ էկաւ:

—Իլաճը տղուտ համար:

—Քա հապա որին համարէ:

—Հիւանտ է ինչ է:

—Առկոց առակ, պէթէր պէթէրոց հիւանտ է ըսի նէ:

—Մէյ մը կընա՛մ տեսնար:

—Տեսար մէյմը նէ:

—Երբ տեսայ:

—Մեղայ քի ե՛րբ տեսայ:

—Ի՛նչ, մէյ մըն ալ տեսնամ նէ զարար մը պան մը կընէ: Հէքիմներուն հարուրը քիչ է նայել կուտաք, օսկին տվուճով ափերին կը լեցնէք. ինծի կալու ըլլայ նէ՛ մէյմը՝ մէյմըն ալ ցուցունելու նազլանմիշ կըլլաք:

—Քա քեզի վո՛վ կըսէ քի մի տեսնար, քալէ վեր:

(վեր դարձեալ)

Ակորճան, եա վրում, նայէ վո՛վ է էկեր, եաեան է դաւակա:

(Տղայն աչուրները կը ըսնայ):

—Անդին, օ՛ֆ: . . . անդին դացէք պէ՛ . . . : ամա՛ն . . . :

—Վախ օրտտի, ի՛նչ էս էղեր մանչը:

—Քեղի՛ ինչ . . . քա՛ վար կացէք: Թէյդէ հանըմ, հոգիդ սիրես սըվոնք չափուխ քովէս վար աւլէ:

—Քա կը տեսնաս կրողը. մեղի լո՛ւս տեղ դրաւ սըվոնք վար աւլէ կըսէ, հա՛ օղլում:

—Հա եա, թէզ վար կացէք:

(վար կիջնան):

—Հիմաճակ, Արուս հանըմ, քուրուկս, ախտերէն կերթաւ 10 փարայի թիրեախ կառնես, 5 փարայի աղէկ չիվիտ. 20 փարայի մազի, ասոնք ամենքը իրար կը խառնես գիշերը պառկած վախիթը պորտին վրայ կը կապես: աս մէկ:

Քասը քիմեօնը կառնես օրը 3—4

հեղ սիրտը փորը անոր թիւթսիին կը պռնես. աս էրկուք:

Կեցիր, պան մըն ալ պիտի ըսեմ 5 տիրհէմ անիսօն. 2 տիրհէմ ճիւէր օ. թի, կառսուն հատ արբա, նոր պտուկի մը մէջ կը տնես աղւոր մը կը խաշես. խաշելէդ ետկը վար կառնես կը պաղեցնես. պաղեցնելէդ ետքը թիւպէնտէ մը սիւզմիւշ կընես. սիւզմիւշ ընելէդ ետքը օրը 3 հեղ առտուն, ցորեկը, իրինկունը մէյմէկ ֆինճան կը խմցունես. գալով ուտելիքին. մէտէին ուզածը տուր՝ իշտէ պու:

Կեցիր պան մըն ալ ըսեմ, ասոնք թէքմիլ ընելէդ ետկը մեռել կոխի տեղ մըն ալ կընես կը լմնայ կերթայ. տիպ տիրի սիր սիւրի կըլլայ:

—Ասված լսէ ծանկիդ:

—Ամեն, չինտիլիք մնաս պարով:

—Կեցիր հաց ուտենք անանկ կընա:

—Վույ չէ՛, չեմ կընար. ասօր տաքրոջ փեսին ամուճային թոռանը վարպետին մօրը հետ տեղ մը աղլիկտես պիտի էրթանք. խօսք տուէր էմ սահաթը հինկին տունը պիտի կըտնըվի: էյ անանկ է նէ զօռ չեմ ընեք:

—Վաղը չէ մէկալ նօր մութլախա կուգամ, աղլիկտեսէն ալ քեզի խապար մը կը պերեմ:

—Էկուր քի Ակորճանս ալ մէյ մը տեսնաս:

—Ակորճանդ ըռնտածէն սեպէ արթըխ տուն ըսածնեքս ըրէ՛ չի մուշա:

—Խե՛նդ էմ քի մուշամ: հիչ կը մուցուի՛:

—Հա եա վրում հա՛, մնաս պարով, պարեւ ըրէ Պաղտիկ աղային:

—Օլսուն, տուն ալ պարեւ ըրէ վառիկիդ:

Կըլխուս վրայ, մնաս պարով:

—Էրթաս պարով:

Գ. ֆ.

Ա ԶԴ

Թերթիս աշխատակիցներէն Պ. Դէորդ Սիմքէշեան՝ թարգմանիչ Թափառական Հրեայ անուն վիպասանութեան կը փափագի մասնաւոր դասեր տալ ֆրանսերէն, թուրքերէն և հայերէն լեզուաց՝ խիստ դիւրուսոյց մէթոտներով և չափաւոր պայմաններով:

Դիմել լրագրոյս Խմբագրատունը:

Ի Լ Ա Ն

Սուլթան Սէլիմ տէվրի ֆէննի մուսիգիսին թարագգը պուլտուղու ղէման օլուպ մէնչուր միւթէվէֆա հօճա իսա. քըն չըրաղը միւթէվէֆա էլմաս ֆասէթասը իմալաթը իլէ մէշղուլ հօճա Օսկէհանըն չըրաղը Սիւլէյման էֆէնտի իսթանպուլտա Գալճըլար խանին իւսթգաթընտա 17 նօմէրօտա, բաղար վէ ճուճաաաան մատաա: հէր կիւն. հէր քէսին իգթիտարը նիսպէթինտէ էհվէն ֆիեաթլա թանպուր վէ նէյ տէրալէրի վիրէճէք տիր:

Ֆէննի մուսիգիսին էնտագէսի մէսապէսինտէ օլան իշ պու թանպուր տէրսի, միւթէվէֆա հօճա իսագըն բարմաղը վէ մըղրապը այնի օլարագ օրթատա չալընան թանպուրլար կիպի սագ եախօտ պուլկարի եօլու օլմաեղպ, թանպուր տէնիլէն իշպու սագ. քէման. տէն վէ նէյտէն ալէա վէ Սիւլէյման էֆէնտինին չալաղը դաեիտէ իւզրէ չալընտըղը հալտէ, հէր պիր նաղմէեի թէրէննիւմ իտէր կիպի թանէ թանէ սէօլլէթտիրմէքտէ վէ տէրս վէրտիկի բէշրէֆլէր վէ սէմաեիլէր այնի իլէ հօճա իսագըն չալաղը եօլտա տըր:

Պ Ա Տ Մ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Մէարիֆ նէզարէթը ճէլիլէսի մէմուրլինտէն Աշճեան Միքայէլ էֆ, մէքեաթիպը միլլիյէտէ թէտրիս օլըն. մագ վէ պիրինճի ճիլտի օլմագ իւզրէ «Պատմութիւն Օսմանեան Պետութեան» սէրլէվհասը թահթընտա էրմէնիճէ պիր թարիխը Օսմանի թէէլիֆ ու նէշը իթմիշ տիր:

Հագիդաթէն պիր սուրէթը մաթլուպէ վէ միւքէմմէլէտէ թէէլիֆ իտիլմիշ օլտն իշպու թարիխը Օսմանի տէրս քիթապը՝ հէր քիթապճը տիւքքեանլարընտա վէ պախուսուս Պէրպէրեան մաթպաասընտա 5 ղըշֆի - յաթլա սաթըլմագտա տըր:

ոիւ:

Տ Ե Պ Պ Օ ՍԹԱՆՊՈԼ ԵՖՆԻ ՃԱՄԻՏԷ ՍԲԷԶԱՐ ՏԻԻՔԵԱՆԼԱՐԸ

Ս Թ Ա Մ Պ Օ Լ Գ Ե Յ Ո Ր Ի Լ Ն Տ Ա սըրասը թրամվայ
ճատտէսի — 56
Պ Ե Յ Օ Ղ Լ Ո Ի Ն Տ Ա Տօղրու եօլտա — 168

Մէջքիւր էճղախանէ վէ սրէշար տիւքքեանյարընտա միւթ աւախտ վէ էնվայի թէրքիպաթը քիմեքիյէ վէ էճղա վէ մոււլէճաթ վէ ալէա-
թը ճէրրահլիյէ վէ ալէա ճինս լաթիք իլէ չէլիքտէն մաամուլ ալաթ
ու էտէվաթ, վէ Լիսթէր ուսուլիտէ պաղլար վէ Ֆրանսըզ վէ Ինկի
լիզ էճղալարը, սօլֆաթօնուն էն ալէա ճինսի, ելիլ վէ էճնէպի մա
տէն սուլարը, Փօթօկրաֆճըլար իչիւն թէրքիպաթը քիմեքիյէ, Պօրտօ
շարապլարը, գօնեաքլար, էնվաի իչիլիլէր, գօգ ուլու սապունլար, նէ
Փիս բուտրա, օ տը Գօլօնեք, սաչ սուլարը, տիւղկիւնլիւքլէր, վէ ըս
բէշարլար իլէ քիմեքիյէ լէրէ մախսուս ճամ գապլար վէ ալաթ ու է
տէվաթ մէվնուտ օլուպ, թօրտան վէ բէրաքէնտէ Փիւրուլթ օլունուր:
Քէզալիք մէջքիւր տիւքքեանտա մոււլէճնէի թըպլիյէ տախի իճ
րա օլունուպ, պունա մախսուս օտալար վար տոր կէճէլէր աչրգ տըր:
Ձէյլ—Պիլիւմէ էճղա վէ էսթաամըլըն էն ալէա ճինսիտէն օլտու
ղունու վէ բէք էնվէն Փիյաթլա սաթըլտըլըն Տօղթօր էֆէնտիլէրէ վէ
րաղպէթլու էնալիյէ իլան ու պէյան իտէրիլ:

ԼԱՐՈՒԱՆԷՉ

ԱՊԱՀՈՎԱԿՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԳԵՍ ՀՐԳԵՇԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1837

Կեդրոնատեղի 48, Սէն-Մաւք փողոց, Բալիդ
Դրամալ լուր, 4,000,000
Վճարեալ քիւանդին իբր 30,000,000

Աւելի ընդ սրճակ տեղեկութեանց համար գիմիլի գրասենտիս ընդհանուր գործա-
կալութեան: Ղալաթլու: Մանուտիլէ փողոց: իլիւ 2, ճէլէմեան խան, գաման-
տօյի Պանգալիյի գիմիլի:

Ընդհանուր գործակալը բովանդակ թուրքիյի և Յունաստանի
ՍԻՄՕՆ ԲԱՅՈՒՄՆԱՆ ԵՒ ԸՆԴ

— 68 —

րեղբօր, և քանի մը վայրկեան յետոյ եկաւ
ըսաւ նաւապետին.

— Սիրելի մօրեղբայր, Լէօնտի-Կուա ձեր
առջեւ ներկայանալու վիճակին մէջ չէ: Այն-
քան գինովցեր է որ ոտքի վրայ կենալու կա-
րողութիւն չունի: Կը քնանայ խցիկի մը մէջ,
ուր չորս հօգիլի չափ կերեր ու խմեր է: Կը
հաւաստեմ ձեզ թէ զինքն աղէկ կը նային:

— Ձիս սա խցիկը տարէք նայիմ: Կուզեմ
որ ագ սրիկային բերնին չափը տամ:

— Բայց, նաւապետ, քանի որ կը քնա-
նայ...

— Դուք հոգ մի ընէք, ես գայն արթնցնե-
լու կերպը գիտեմ:

Եւ նաւապետը Ատուլֆի թեւը մաաւ, ըօե-
լով:

— Բաւական ամրակազմ էք եղեր. բայց
հասակնիդ շատ բարձր է, ես սովորութիւն
ըրաժ եմ կրթնիլ մեր ստահակ Լէօնտի-Կուաին
վրայ, որ ինձ իբր գաւաղան կը ծառայէ.
ուստի, երբ աչկերտս ձեռքիս տակ չըլլայ ա-
ղէկ չեմ կրնար քալել:

Վերջապէս հասան այն խցիկն, ուր Լէօն-
տի-Կուա կը խուկար, բազմոցի մը վրայ տա-
րածուած:

Նաւապետն աչկերտին նայեցաւ, կռուփի

— 65 —

— Ներեցէք, նաւապետ, դեռ չի լմնցուցի,
փութաց ըսել Բաօլինա. դեռ ոտանաւորնե-
րուս առաջին մասը միայն լսեցիք. հիմակ պի-
տի ճառեմ ամուսնութեան ամեն կողմերուն
վրայ, և ալեքսանդրեան չափով:

Տիկին Էդուարէ, նորէն ոտքի ելաւ, և
այս անգամ, իր ատենախօսութեան ձեռքի
շարժումներ ալ լծորդեց:

Ո՛վ մտածեց նախ ի յերկրի,
Շղթայակապ ընել յաւէտ
Այն սեռ, որում աշխարհ փարի,
Եւ ոյր պաշտօնն է փրկաւէտ.
Երնենք ի նոյ, և ի Կայէն,
Երնենք յԱդամ, և ի Մովսէս,
Երնենք, երնենք...

— Ձէ, չէ, ալ մի երնէք, սանդուղը կը կոտ-
րէք, գօշեց անդիէն նաւապետը ձեռքը սեղա-
նին զարնելով: Ներեցէք տիկին գրագիտուհի
և տիկին բանաստեղծուհի, եթէ ձեր խօսքը
կընտհատեմ. բայց պէտք է խոստովանիլ, որ
երբ ես ձեր ոտանաւորները կը լսեմ, գիտես
թէ քունս կուգայ. մենք, ծովու ծերուկ գայ-
լերս, բանաստեղծութենէ բան չենք հասկնար:
Հաճեցէք ուրեմն պահել ձեր ոտանաւորներն
ընթրիքի պահուն, որում ներկայ չալտի գըտ-
նուիմ, և թողուլ մեզ որ քանի մը կտոր եր-

ՖՈԹՕԿՐԱՖ

ԳԱՐԱԳԱՅԵԱՆ ՊԻԱՏԵՐԻԵՐ

ԳՈՒԼԷ ԳԱՐՈՒ ՆՕ. 677

Միւշթերիւնի մէջնուն գլխաւոր, էսկիտէն պէտք մէջնուն օլտուղու ամ. մէջնին մալիւմիւ տիր: Պու տէֆա էպրօքա- նըն էն մէջնուն ֆապրիգալարընտան ճէլպ իտէրէք, թըլիյէմիլի տանաթմը օլտու- ղումուղտան, միւրաճաթ իտէճէք միւշ- թէրիւն հէր հալտէ մէջնուն գալաճաղաւ տըր: Գաթալը հալաւա պիլէ ըէ. իմ չէ քի- լիր: Զօճուգլար վէ չօգ տուրմաղա թէհամ- մըլիւ օլմալտնլար իչին, էն սան իւսիւլտէ (էնսթաթանէ) եանի միւշթէրիլի եօրմաղ- սըզըն ըէսիմլէր չէքիլիր: Պուտան մաատա ֆօթօկրաֆ իչին էն մէջնուն ֆապրիգա- լարտան հէր ճինս մաքինա վ: Էվապիմաթ վէ էճգա կէթիլթտիրիւլալ, էվէն ֆիյաթ- լէ սաթըլուր:

Միւրաճաթ իտէնլէրէ մէճճանէն տէրս վէրիւլալ, մէրազըլուր իչին 180 ղրուշա գատար մաքինալար ֆիրուլթ օլունուր:

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԱՆՏՕՆ ՍԱԳԱՆԱՆ

ԽՄԲԱԳԻՐ Մ. ԳԱՓԱՄԱՃԵՂՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ն Շ Ա Ն Պ Է Ր Պ Է Ռ Ե Ա Ն

— 66 —

գեր ծամենք: Դանի որ այս պարոնայք երգե- լու չեն հաճիր, ես կը սկսիմ:

«Պուտոյ քաղքին մէջ . . . »

—Տիկնայք, թողունք որ պարոնայք եր- գեն, ըսաւ Սէղաւին ոտքի ելնելով: Ինչ կը թուի թէ ժամն է ալ երթալ հագնելու մեր պարահանդէսի արդուզարդները:

—Այո, այո, ժամն է, պատասխանեց տի- կին Տիւղոնոյ նոյնպէս ոտքի ելնելով. վատա- հիլ պէտք չէ այս պարոնայք երգերուն:

Տիկին Էդուալէ ալ բան չըսաւ. բայց ար- համարհոտ նայուածք մը արձակեց էրիկ մար- դոց վրայ, մինչդեռ տիկին Ֆրամպառ կը գո- չէր:

—Այս պարոնայք մեկնելնուս վրայ շատ գոհ, կատարելապէս գոհ, անհունս գոհ են, ինչու որ պիտի կրնան ծխել կամ միւր. ըսել է որ կանայք սիկաուներու զոհուեցան:

—Էօֆ, աս ինչ կծու բան, ըսաւ տիկին Վէսթիւս:

—Բարեբախտապէս մենք ամենքս ալ վը- րիթառութեան միջոցն ունինք, մրմուռ տիկին կրասույնէ:

Եւ տիկնայք աներեւոյթ եղան, մինչդեռ Պ. ար վապօրոն իր երգեցողութիւնը կընդ- հատէր:

ՖՈՒԱՆԳՖՕՐԹՈՒԱԶ

ՏԷՆԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Սէրմանէ ֆրանգ 0,250,000

Իթիեաթ ազչէսի ֆրանգ 1,270,000

Մէզքիւր գումբանիա տէնիզ գաղալարընա գարըը վաթօրյարտա վէ կէ- միլէրտէ եիւքլէնիլէն մալլէրի, վէ քէզալիք բօսթա իտարէլէրինէ թէսլիմ օլունան միւճէվէրաթ վէ եախօտ պանգնօթ էվրագը ղաեթէթ էհվէնիեթ վէ սուհուլէթլէ սիկուրթա իտէր:

Պու ճիհէթլէ մէպալիլի քիւլլիեթէ սիկուրթա իտէպիլմէք իչին իչպու գումբանիա էվրօքաւա 13 թանէ պիւեիւք սիկուրթա գումբանիալարըյա պիրլէչմիշ տիր: Պունլարըն թէքմիլ սէրմանէ վէ իհթիեաթ ազչէսի 100, 000,000 ֆրանգը կէչէր:

էքմիլ Թիւրքիա աճէնթէսի

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ՄԻԻՆԻԽ ՊԻՐԼԷՇՄԻՇ

ԵԱՆԿԸԱ ԳԱՐՇԸ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Սէրմանէ

ֆրանգ 8,000.000

Իթիեաթ ազչէսի 1888 Յունիսէ գատար

ֆրանգ 4,817.262

Սէնէվի իրաւ 1888 Յունիսէ գատար

ֆրանգ 10,069,700

Մէզքիւր գումբանեալար տէքօղիթօյար վէ խանէլէր վէ անլէր իչինաէ պուլունան մալլէր վէ մօպիլեալարը ղաեթէթ էհվէնիեթ վէ սուհուլէթլէ, թէէմինաթը գալիեթ թահթընտա օլարագ սիկուրթա իտէրլէր:

Իսթանպօլ աճէնթէսի

Իսթանպօլ, Պահճէ-գաբու, Եօրկիատիս խան ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Մալիւմաթ.—Շիրքէթլէրիմիլին Տէրիսաատէթ պանքէրլէրի պուլունան ներսէսեան Բէտէր վէ Մախտուժու էֆէնտիլէր՝ հիսապը կէօրիւմիւշ, վէ միւտիրիեթի ումուլիեթ թարաֆընտան թաստիգ օլունմուշ հէր կիւնա գարար ու զիեանք թազմինէ թէմամիլլէ թալիմաթ ախը իլլէմիլլէր տիր:

— 67 —

Դ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Երբոր տիկնայք ճաշի սրահէն մեկնեցան, երգելու կարգը նաւապետէն յետոյ միւսներուն եկաւ. վասն զի բոլոր այդ պարոնայք երգել գիտէին, բայց կանանց առջեւ երգելու չափ համարձակ չէին:

Երկար ատեն սեղանին վրայ մնացին, և ժամն իննին մօտ էր երբ որոշեցին սեղանէն ելնել և երթալ այն դահլիճն, ուր պատրաս- տուած էին խաղի սեղանները:

Երբոր նաւապետն ոտքի ելաւ, գլխով չէր. վասն զի աղէկ խմելու սովորութիւն ունէր, բայց և այնպէս կը զգար որ շատ հաստատուն չէր կարող կենալ իր սրուանց վրայ. ուստի սկսաւ Լէօնտի-Կուան կանչել:

Բայց աչկերտը պատասխան չի տուաւ:

—Սատանային ո՞ր ծակը մտեր է նորէն, գոչեց նաւապետը սրտատանջութեամբ: Աչկեր- տը ինչ եղաւ. հիմակ կուգեմ: Բանդայոն, եթէ կը հաճիք գացէք սա աչկերտիս իմաց տուէք որ գայ:

Փեսան փութաց հնազանդիլ իր կնկան մօ-